

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 04323

TOYBN

Y. Krepliyak

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

י. קרעפליאק

מזיבן

דערציילונג

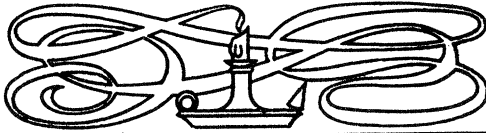
ארויסגעגעבן פון דעם פארלאג

מ ת נ ו ת

בא דעם

שלום-עליכם פאלק-אינסטיטוט

ניו יארק, 1928

Copyright 1928
The Sholem Aleichem
Folks Institute, Inc.
New York

מיר צוויי. איך און מיין עלטערער ברודער, זיינען געשטאנען הינטער אַ בוים, געוואַרט און געצימערט. מיר האָבן דערוואַרט צו כאַפּן פאַר אונדזער טויבן-שלאַק אַ גאַלדיק-גרינע טויב, וואָס איז פאַרפּלויגן און צו-געשטאַנען צום כּמראַס (קוימער'ס, גלח'ס) טויבן, און גע-צימערט האָבן מיר : דעם כּמראַס פאַראַבקעס (דינער) זאָלן אונדז ניט כאַפּן, צונעמען באַ אונדז די היטלען און שלאַגן. מיר האָבן נאָך געהאַט צו צימערן, טאַמער דערזעט אונדז עמיצער אַ באַקאַנטער און דערציילט אונדזער שטרענג-שטרענגען טאַמן.

דאָס איז געווען אין אַ ווינטיקן זומערדיקן פאַרנאַכט אויף אַ פּליכעוואַטן שטיק פּעלד באַס ברודיק-ווייסן פאַרקאַן פּון קלויסטער מיט די צעוואַקסענע לינדען און בערעזעס אַרום.

איך און מיין ברודער זיינען געווען אזוי פאַרקאַכט צו כאַפּן די גאַלדיק-גרינע טויב, וועלכע האָט זיך דאָ אַרום-געדרייט צווישן די איבעריקע טויבן, אַז מינוטנווייז פּלעגן מיר פאַרגעסן אַן אַלץ, פאַרגעסן אפילו מורא צו האָבן, און אונדזערע אויגן זיינען נאָר נאַכגענאַנגען דעם גראַציעזן גאַנג פּון דער טויב, נאַכגעפּאַלגט די ראַזע פּיסלאַך, די אימפּעטיקע קליינע טריטלאַך. געזען נאָר דאָס פאַרביקע שטאַלצע קעפּל, וואָס נויגט זיך אזוי חנו'דיק באַס גאַנג און פּיקט, פּיקט, פּיקט פּון דער ערד.

פּלעגט אַכער אַ ריט טאַן דער ווינט, אַ שוויכער טאַן די קעפּ פּון די לינדן, אַדער אַ פּלאַטער טאַן אין די בלע-טער און צווייגן פּון די בערעזעס און מיר פּלעגן בלייבן צוריק דערשראַקענע : דאָס לויפט שוין מסתּמא אימיצער פּון די פאַראַבקעס...

אין מיט'ן פּליכעוואַטן שטיק פּעלד זיינען אַרומגע-גאַנגען דעם כּמראַס טויבן, זיך אַרומגעדרייט פאַר

אונדזערע אויגן, זיך געמישט, איבערגעפלוניגן, געוואר-
קעט און געפיקט.

אַביסל אָן אַ זייט איז געלעגן אַריינגעקלאַפט אין דער
ערד אונדזערס אַ רייפעלע, גאַר אומשולדיק אַרומגעשאַטן
מיט אַרבעט, אַבער מיט אַ סך שלייפלאַך פון שטאַרקע
פערדן-האַר, וואָס מיר האָבן אומישנע פאַר דעם געריסן
אין מאַרק-שאַג באַ די פערד פון די ווידלען.

מיר האָבן דערוואַרט: זאָל די גאַלדיק-גרינע טויב
נאַר וועלן פיקן די אַרבעט אַרום רייפּל, וועט זי שוין מוזן
אַריינשמעקן אַ פּיסל, אַ נאַגעלע אין אַ שלייפּל, זי וועט
זיך פאַרשטעפען, דערפילן דאָס שלייפּל און וועלן אַוועק-
פליען. אַבער דאָס שלייפּל וועט זיך פאַרציען, זי פּעסט
צוהאַלטן צום רייפּל און אַזוי וועלן מיר זי האָבן, זי וועט
זיין אונדזערע.

די גאַלדיק-גרינע טויב האָבן מיר ניט געוואַלט פאַר-
כאַפּן באַם כּמר, זי איז ניט געווען זיינע, די טויב איז
געווען אַ פרעמדע, אַ נאַוואַטנע, וואָס איז געקומען פון
ערגעץ צו פליען און איז צוגעשטאַנען גראַד צום כּמר'ס
טויבן.

מיר האָבן דאָס אַליין געזען.

דאָס האָט געהאַט פאַסירט מיט עמלאַכע טעג פריער.
איך, מיין ברודער, און נאָך אינגלאַך, וואָס האָבן אונדז
געהאַלפּן פאַרטרייבן אונדזערע טויבן אויף נאַכטלעגער,
זיינען געזעסן באַם ברעג טייך. מיר האָבן זיך גענוג אַנגע-
לאַפּן און אַנגעשטיפּט און איינגעמאַטערטע האָבן מיר זיך
צעזעצט וואו איינער האָט געקאַנט, אויף אַ שטיין, אויף
אַ קלעצל, אַדער אויף דער הוילער ערד. מיר זיינען נאָך
געווען צעהיצט פון אַרומיאַגן זיך און מיר האָבן נאָך וויי-
טער גע'טענה'ט, געלאַכט און זיך באַרימט, אַבער ביס-
לאַכווייז האָבן מיר זיך איינגעשטילט, אפילו די לעבעדיק-
סטע פון אונדז זיינען געוואָרן עפעס ווי פאַרטראַכט.

דאָס האָט דער זומערדיקער פאַרנאַכט אַפּגעטאַן דעם
כישוף און אונדז אינגלאַך איינגעשטילט.

מיר — קליין, דער הימל — גרויס, הויך, טיף, איין זייט
ברענט און דער גאַנצער הימל איז פול קאַלירן, שטיל.

פאר די אויגן וויגן זיך ריטמיש זיילן קאמארעס (מאסקי-
מאס): ארויף-אראפ, אראפ-ארויף... עפעס לאשטשעט
אונדז און וויגט אונדז איין אונטער'ן שמילן גערויש
פון טייך.

זיצן מיר שווייגנדיקע, פארטראכטע, קוקן צו דער ערד
און פילן גאר דעם הימל. קוקן צו דער ערד און פילן
וואס עס טוט זיך הויך איבער אונדזערע קעפ. פליט א
שוואלב צום נעסט און מיר דערפילן עס גלייך און הויבן
די קעפ און קוקן נאך דעם זיגזאגישן פלי.

האט זיך א פלעדער-מויז ארויסגעלאזט אן גערויש
אין אונט אריין און מיר קוקן נאך איר צעדרייט, פלא-
טערדיק פליען. און קוק! קוק! אנדערע פון אונדז
שפרינגען אויף, ווילדע גענדז אין א שארפן דריי-עק ציען
הויך אין הימל, ערגעץ איבער'ן טייך. זיי שווימען אין
דער לופט, ווי איבער א וואסער. די גענדז פארשווינדן
רואיק, שווימענדיק. א באטשאן פליט דורך און לאזט זיך
ארונטער אין קרייזן אויף א בוים. און דער זומערדיקער
פארנאכט כישופט ווייטער זיין כישוף. ער צעזעצט אונדז
ווידער בארוואיקטע, פארטראכטע. מיט אמאל אזא שמיל-
קייט! קיינער פליט ניט מער. שוין, אלע פויגל אין די
נעסטן. דער גרויסער הויכער הימל איז ליידיק, פוסט!

בא איין ראנד איז נאך געבליבן א ליכטיק ראזער פאס.
און ס'גייט אן א שטומע פארבן-שפיל. מיר קוקן פאר-
נאפטע. אנטקעגן, ווי פון דער זייט האט דער אונט-
שמערן א פינקל געטאן גרויס, ליכטיק און שוין.
און מיט אמאל, ווי עפעס וואלט אונדז א צי געטאן,
האבן מיר עטלאכע פארריסן די קעפ:
קוק! ס'פליט נאך...

און אמת. אין סאמען מיטן הימל שוועבט אן איין-
ציקער פויגל, איין איינציקער פויגל.
מיט פארריסענע קעפ קוקן מיר נאך. קוקן ווי און-
מערן גרויסן באלד נאכטיקן הימל פליט איין איינציקער
פויגל. ווי קומט א פויגל אזוי שפעט צו פליען?
הויך-הויך איבער אונדזערע קליינע קעפ, דוכט זיך,
אז דער פויגל פליט ניט, אז ער הענגט אין דער לופטן.

אבער מיר ווייסן, אז ער פליט און איז ניט אזוי קליין, ווי
עס קוקט אויס און טאקע:

דער פויגל הויבט אן פלוצלונג פאלן ווי אונטערגע-
שאסן. ער קוילערט זיך אין דער לופטן ווי א שטיינדל.
פאלט נידעריקער, נידעריקער, אט וועט ער ארונטערפאלן
צום סאמען טייך און מיט אמאל ער פליט שוין ווידער
גלייך מיט רואיקע אויסגעשפרייטע פליגלען.

— א ווערפל-טויב! — האבן מיר אויסגעשריען.

א פאר אינגלאך האבן זיך נאך ניט געגלויבט און
זיי האבן זיך געאמפערט, געקלערט צו איז עס ניט עפעס
אנדערש.

אבער דער פויגל איז שוין נידעריק פארבייגעפלוין
איבער אונדזערע קעפ און אלע האבן מיר דערזען, אז עס
איז א טויב.

— ס'זאג ווערפל-טויב! געזען, ווי זי האט זיך
געקייקלט!?

די טויב האט זיך געדרייט, געדרייט ווי א פארבלאנ-
דזשעמע. מיר האבן איר גאכגעקוקט מיט א פארכאפטן
אמעס און דערזען ווי זי לאזט זיך ארונטער לעבן קלויס-
טער.

— צום כמר'ס טויבן! האבן איך און מיין ברודער
אויסגעשריען.

בא אונדז איז אזעק א שפארעניש: אנדערע האבן
געזאגט, אז דאס איז טאקע דעם כמר'ס א טויב, נאר זי
האט זיך אפגעשלאגן און איצט איז זי געקומען צוריק.
אנדערע ווידער, אז זי איז א פרעמדע, א פארבלאנדזשעמע
פון צווייטן ברעג טייך.

איך און מיין ברודער זיינען געווען זיכער, אז דאס
איז א פרעמדע טויב... דעם כמר'ס טויבן האבן מיר גע-
האלטן אויפ'ן אויג און געקענט יעדע פון זיי.
נאר מיר וועלן שוין זען... און געברענט פון אומגע-
דולד, אז ס'זאל שוין זיין מארגן פארנאכט.

וואס איך און מיין ברודער האבן געהאלטן אויפ'ן
אויג דעם כמר'ס טויבן, דארף קיין וואונדער ניט זיין. מיר

ביידע זיינען געווען פארקאכט אין טויבן, און ווען ס'וואַלט זיך געווענדט אָן אונדז, אָן מיר און מיין ברודער, וואַלט באַ אונדז די גאַנצע שטוב געווען פול מיט טויבן. מיר וואַלטן קיין אַנדער זאָך ניט געמאַן, ווי נאָר געקראַכן אויף בוידעמער, געקלעמערט איבער די דעכער און גע- האַדעוועט טויבן.

עס האָט זיך אַבער ניט אין גאַנצן געווענדט אָן אונדז... דער טאַמע האָט אויך געהאַט אַ דעה! און נאָך אַ וואָ- סערע! מיר פלעגן אלע צימערן פאַר זיין בליק, אפילו די מאַמע. ער פלעגט נאָר דאַרפן, ווי מיר האָבן עס גערופן „גוט אַ קוק טאָן“ און עס איז געווען גענוג מיר זאָלן בלייבן געליימטע.

ער פלעגט זיך אין אַזאַ פאַל אויסגלייכן אין מאַדנער עקשנות, צענעמען מיט די פינגער די שוואַרצע געדיכטע באַרד, גאַרניט ריידן צו אונדז, נאָר מיט איינגעגעסענע אויגן אַ זאַג טאָן דער מאַמען:

— זאַג זיי... איך וועל קאַטעווען.

אונדז פלעגט אַפענעמען דער אַטעם.

דער מאַמען פלעגט דער טאַמע באַשולדיקן אין אלע חסרונות, וואָס ער פלעגט געפינען באַ אונדז, באַ מיר און מיין ברודער, ער פלעגט זאָגן, אַז מיר זיינען געראַטן אין איר... אַ גליק נאָך וואָס דער טאַמע איז געווען זייער אַ פאַרנומענער מענטש, אַ איד אַ וואַלד-מוחר, און ער פלעגט מער זיין ערנעץ אַנדערשוואו ווי אין דער היים. און אַז דער טאַמע איז ניט געווען אין דער היים, האָבן מיר אַפגעלעכט. געמאַן, וואָס מיר האָבן געוואַלט. צו דער מאַמען פלעגן מיר זיך ניט צוהערן. די מאַמע פלעגט אונדז אפילו סטראַשען, אַז זי וועט אויף אונדז דער- ציילן דעם טאַמן. אַבער ניט גענוג וואָס זי האָט ניט דער- ציילט פלעגט זי פאַר אונדז זיך נאָך איינשמעלן. אַבער דאָס האָט ניט שמענדיק געהאַלפן, און מיר האָבן פאַר'ן טאַמן זייער שטאַרק מורא געהאַט. קען מען שוין פאַר- שטיין, אַז אונדזער טויבנשלאַק איז אונדז אַנגעקומען מיט גרויסע צרות. אַנגעהויבן האָבן מיר אים אין אַ צייט, ווען דער טאַמע איז אַוועקגעפאַרן און מיר האָבן געוואוסט, אַז

ער וועט זיך זאמען אין וועג. אפילו פאר דער מאמען האבן מיר עס אין אנהויב געהאלטן כסוד, כאטש זי האט שטארק ליב געהאט צו האלטן אין שטוב הינט, קען, הי- גער, קאמשיקעס, גענדו, אפילו אן אינדעמשיקע פלעגט זיך ארומדרייען און זיך בלאזן ארום שטוב.

אז דער טאטע איז געקומען און זיך דערוואוסט, אז בא אונדז אויפ'ן בוידים אונטער דער סטרעכע איז א מויבנשלאק, האט ער זיך צעבייזערט: — פייגעלאך, מיי- בעלאך פליען שוין בא אייך אין קאפ? וואס איז מיט'ן לערנען? און ער האט „געקוקט“ אויף דער מאמען.

מיר האבן געוואוסט, אז דער טאטע וועט באַלד ארויספארן מיט'ן לערנען און פאר זיין קומען, האבן מיר זיך אין חדר נאך מער געסטארעט, מען זאל צו אונדז קיין מענות ניט האבן.

די מאמע, וואס האט שוין געהאט ליב געקראגן די מויבן נאך אפשר מער ווי אירע הינער און קאמשיקעס האט גענומען איינ'טענה'ן מיט'ן טאטען:

— וואס ארט דיר, אז זיי האבן מויבן? וועמען שאדן זיי? קיין עסן קאסט ניט, זיי געפינען שוין אליין.

— און דאס לערנען? האט דער טאטע אריינגעלאזן שטרענג די האנט אין באַרד.

— קלאגן זיך דען אויף זיי די מלמדים? זיי רימען דאך זיי גאט צו דאנקען, און איך זאג דיר, אז עס איז א מחיה צו קוקן אויף מויבן...

— גאר גערעכט אין דיר... — האט דער טאטע ביז אפגעהאקט דער מאמען, — גאר די מעשה מיט'ן הונט, האסט שוין פארגעסן?

און דער טאטע האט געמאכט א פאראכטלאכע מינע. מיר זיינען געשמאנען פארצימערטע, ווייל באס דער- מאנען „די מעשה מיט'ן הונט“, האבן מיר שוין געוואוסט, אז די מאמע וועט רויט ווערן, אנטשוויגן ווערן, און ארום- מערלאזן די אויגן.

און דא ווי אויף צו להכעיס, דערשיינט נאך דער העלד פון דער מעשה — אונדזער הינטעל מוציק אליין, ער קומט ארויס פון ערגעץ און שמעלט זיך קוקן אויפ'ן

טאטן, ווי איינער פרעגט: האסט מיך גערופן? ווייל דער-
הערט נאך מוציק זיין נאמען אדער דאס ווארט „הונט“
„הינטל“, מוז ער ארויסקומען פאר די אויגן, צי מען דארף
אים צי ניט. איך און מיין ברודער ווינקן צו מוציקן ער
זאל אוועק, מען דארף אים ניט, זאל ער דא ניט זיין א
לעבעדיקער עדות קעגן דער מאמען. אבער מוציק זעט
קיין זאך ניט, שטייט און קוקט הינמיט אויפ'ן טאטן...
— זעסט, גרינג אויף דערמאנען, ער איז דא... —
רעדט טאקע דער טאטע מיט ביזן שפאט, „קוקט“ אויף
דער מאמען און ווייזט מיטן פינגער אויף מוציק'ן, —
געדענקסט די מעשה מיט אים? ...

דערהערט אזוינע רייד פון טאטן האבן מיר אין הארצן
זיך אפגעזעגנט מיט אונדזער טויכנשלאק, ווייל „די
מעשה מיט'ן הונט“, איז געווען אזא כאטש די
מאמע האט ליב געהאט איר קאץ אירע הינער און קאטש-
קעס, האט זי אבער מער פון זיי אלע ליב געהאט מוציקן
בא אונדז אין שטוב. האט דער טאטע זי שמענדיק אויס-
געלאכט פאר איר שוואכקייט, וואו איז דאס געהערט
געווארן, פלעגט ער טענה'ן, אז נאך א בעל הבית'ישער
אידישער פרוי זאל נאכלויפן שמענדיק א הונט, אין שטוב
דער הונט, צום קצב דער הונט, אין קראס דער הונט!
דארפסט אים נאך, זאגט ער, מיטנעמען אין בית המדרש
צום דאוונען...

אין דער אמת'ן איז מוציק ניט געווען קיין הונט, נאך
א הינטל, א געל-ווייסלאך הינטל מיט קלוגע ברוינע,
געטרייע אויגן, און ווי שטארק ער איז געווען צוגעבונדן
צו אונדז, איז ער צו דער מאמען געווען נאך מער צוגע-
בונדן. ער פלעגט פון איר א טריט ניט אפטרעטן. האט
זיך געמאכט, אז די מאמע איז אמאל אוועקגעפארן אין
א צווייט שמעטל אויף א חתונה, האט מוציק א גאנצע
נאכט אפגעווייגט, צוערשט האט ער זיך געריסן ארויס-
צולויפן. געזען אבער, אז ער איז פארשפארט, האט ער
זיך אנידערגעלייגט וויינען און ביינאכט געלאפן צו
אונדזער בעט, געבולן, געהאווקעט און געשלעפט אונדז
ווייזן, אז די מאמע איז גימא אין שטוב.

האָט באַדאַרפט טרעפן, אַז מיט אַזאַ מוציקן זאַל זיך
אויסלאָזן נאָכ'ן טאַמנ'ס רייד. מוציק, וואָס האָט גע-
וואוסט, אַז אין דער ווייבערשער שול טאָר ער דער מאַמען
ניט נאָכגיין, איז איינמאַל אַ שבת, ווי משוגע געוואָרן און
אַריינגעלאָפן אין מיט'ן דאוונען צו דער מאַמען אין שול
אַריין. וואָס דאַרטן האָט זיך אָפגעטאָן! די ווייבער
האַבן אָנגעהויבן שרייען, ליאַרעמען. מען האָט אים גע-
וואַלט פאַרהאַלטן. מוציק האָט זיך אָבער אַרויסגעדרייט
פון הענט, זיך דורכגעשלייכט פאַרביי פים און גלייך צום
מזרח וואו די מאַמע האָט געהאַט איר „שמאַט“.

די גאַנצע ווייבערשע שול האָט גענומען שרייען צו
מוציק'ן. מען האָט גענומען צו אים ריידן גויאיש:
„פאַשאַל, סאַבאַקאַ!“ עס האָט אָבער ניט געהאַלפן.
מוציק האָט זיך דערקליבן צו דער מאַמען, און זיך געגעבן
אַ צי אויס פאַר אירע פים.

די מאַמע האָט נאָכדעם דערציילט, אַז ווען זי האָט
פלוצלונג דערזען מוציק'ען לעבן זיך, איז זי שיר ניט גע-
שמאַרבן פאַר הרפה. אין שמעטל האָט מען אַ היפש ביסל
גערעדט וועגן דעם, נאָך אַ גליק, וואָס דער טאַטע איז
יענעם שבת ניט געווען אין דער היים.

אָבער ווען דער טאַטע איז געקומען צופאַרן, האָט
ער זיך דערוואוסט די מעשה מיט מוציק'ען און האָט
שוין געהאַט דער מאַמען וואָס אויפצואוואָרפן.

אונדז פלעגט עס שמענדיק פאַרדריסן. מיר האָבן
געוואוסט, אַז די מאַמע אליין האָט באַלד נאָך יענעם שבת
געוואַלט פטור ווערן פון הינטל, נאָר עס האָט זיך איר
ניט איינגעגעבן, ווייל וואָס האָט זי געקענט טאָן מיט אים?
אים אַוועקגעבען? קיינער פון אונדזערע אידן האָבן אים
ניט געוואַלט נעמען. באַקאַנטע גויים האָבן געהאַט זייערע
אייגענע הינטל. אַנדערע האָבן גע'עצה'ט: דערטרינקן...
די מאַמע האָט אַזש פאַרבראַכן די הענט: זוי אַזוי

רעדט מען נאָר אויס אַזוינס! ביז ס'האַט זיך געפונען אַ
קלוגער און האָט פאַרויכערט דער מאַמען, אַז אויב מען
זאַל נעמען מוציק'ען, אים פאַרבינדן די אויגן ער זאַל גאָר-
ניט זען, אים אַריינזעצן אין אַ שיפּל, און די גאַנצע צייט

פון איבערשיפן. אים ניט לאָזן אויסדרייען דעם קאָפּ אויף צוריק, וועט ער פאַרלירן דעם זכרון. ווייל אַ הונט, מוז אויף אזאָ אופן פאַרלירן דעם זכרון. און ווען מען וועט אים דאַרט איבערלאָזן, וועט ער שוין ניט וויסן אויף וואָ סער וועלט ער איז און זיך מער קיינמאַל ניט אומקערן צוריק.

די מאַמע האָט אזוי געמאַן, אַבער פאַר'ן צוועקפירן אים, איז באַ אונדו קינדער, געווען תשעה באב. מיר האָבן אפילו מוציק'ען באַהאַלטן, האָט ער זיך אַרויסגע'גנב'עט פון באַהעלטעניש און אַליין צוועקגעלאָפן צו דער מאַמען. מיר האָבן געוויינט און געשריען, אַבער די מאַמע האָט אים פאַרבונדן די אויגן, זיך אַריינגעזעצט אין שיפל. דער איבערפירער האָט צוגעבונדן מוציק'ען אזוי, אז ער האָט אין קיין פאַל ניט געקענט אומדרייען דעם קאָפּ און גענומען אים איבערפירן אויפ'ן צווייטן ברעג.

אומעטיקע, צעווייטיקטע האָבן מיר, איך און מיין ברודער זיך אומגעקערט אַהיים: ניטאָ מער מוציק... געוויינטלאך וואָלטן מיר גענאַנגען צום טייך אַפּוואַרטן דער מאַמען. מיר זיינען אַבער געווען אין כעס און גע-קוקט אויפ'ן טייך דורכ'ן פענצטער, צי דאָס שיפל קומט שוין צוריק.

און מיט אַמאַל — מיר גלויבן ניט אונדזערע אויגן — פון בריק-זייט, מיט'ן ברעג טייך לויפט אַ הינטל. אונדז איז אין האַרצן איינגעפאַלן: מוציק!
מיר זיינען אַרויסגעלאָפן און געפלויגן אים אַנטקעגן. מיר האָבן אים פאַרוואַרפן מיט פראַגן: וואו איז די מאַמע? ווי אזוי? וואָס? אַבער מוציק קאָן ניט ריידן, נאָר די צונג שמעקט ביי אים אַרויס פון שווערן לויפן און ער לאַסטשעט זיך און דרייט מיט'ן עק.

מיר האָבן אים אַ כאַפּ געמאַן, געבראַכט אין שטוב און באַהאַלטן, האָט ער אַבער נאָר דערפילט דער מאַמעס קומען מיט'ן שיפל. האָט ער זיך ווידער אַרויסגעקראָגן פון באַהעלטעניש און איר אַרויסגעלאָפן אַנטקעגן. די מאַמע, אז זי האָט דערזען מוציק'ען, איז זי געבליבן אַ צעמישטע, ווי זי וואָלט דערזען אַ מת פון יענער וועלט.

זי שווערט זיך, אז זי האט אים גוט פארבונדן די אויגן און
ער האט בשום אופן ניט געקאנט אומדרייען דעם קאפ.
— מאמע, רופן מיר אויס, — מיר האבן אים געזען
לויפן פון באן-בריק, דאס איז ער מסתמא געלאפן ארום
און ארום.

און די מאמע איז שוין ווידער מאמע — זי קוועלט
אן פון מוציק'ען. הערסט, אזא חכם א הונט : אים געפירט
מיט פארבונדענע אויגן און מיט'ן קאפ צו יענעם ברעג
און ניט פארלוירן דעם זכרון! אי די מעשה אין שול, איז
דאך דער טאטע ניטא דערווייל אין דער היים, און אויף
וויטער וועט זי מוציק'ען שוין הימן.

איצט, אז מיר האבן דערהערט, ווי דער טאטע ווארפט
ווידער אויף דער מאמען די מעשה מיט מוציק'ען און דער-
זען דער מאמעס פנים, האבן מיר אין הארצן זיך שוין גע-
זעגט מיט אונזערע טויבן. דער טאטע וועט שוין אויפ'ן
טויבן שלאק ניט איינניין. ער קלערט, אז פון די טויבן
קאן ער נאך האבן אזוינע בזיונות, ווי פון מוציק'ן. אבער
פלוצלונג האט דער טאטע אונדז א פרעג געטאן :

— וואס לערנט איר יעצט ?

— ישעיה.

— וואס פאר א קאפיטל ?

— קאפיטל מ'.

— זאגט אים נאך איבער אויף אויסווייניק. פריער

ער און דערנאך דו...

דער טאטע האט ליב געהאט, אז מיר זאלן קאנען
אויסווייניק דאס וואס מיר לערנען פון „סווארבע“
(עשרים וארבעה). האבן מיר ניט געקאנט, פלעגט ער
ארדינקומען אין שרעקלאכן כעס. די מלמדים אונדזערע
האבן שוין אויך געוואוסט זיין שוואכקייט און פלעגן אונדז
מאטערן. איצט פאר זיין קומען, האבן מיר אליין געזען —
מיר זאל קאנען אויף אויסווייניק, מיר זאלן אים געפעלן.
אז ער האט אונדז איצט א זאג געטאן : זאגט דעם קא-
פיטל מ'... וועלכן מיר האבן גוט געקענט, האט אונדז אין
הארצן גענומען קלאפן פאר פרייד. אבער דאך זיך גע-
שראקן. איך ווייס ניט ווי מיין ברודער, אבער איך האב

אין הארצן געבעטן גאט, אז דער זכות פון ישעיה הנביא זאל אונדז ביישטיין, מיר זאלן זיך ניט פארהאקן באם זאגן אויף אויסווייניק דעם קאפיטל מ' און ניט פארלירן דעם טויבנשלאק.

דאס פארהערען איז אריבער בשלום און דער טאטע האט אונדז נאכ'ן פארהערן מער גארניט געזאגט וועגן די טויבן. ער האט נאר מוציק'ען א טרייב געטאן פון זיך, ווען דאס הינטל האט זיך גענומען לאסטשען צו אים. מיר האבן מוציק'ען ביז אוועקגעטריבן: זאל ער ניט קאליע מאכן דעם טאטנס שטימונג און געווען פול מיט פרייד: אונדזער טויבנשלאק איז א געדאמטעווע-טער, דעם טאטן ארט ניט. איצט, וועלן מיר זיך א נעם טאן מאכן א טויבנשלאק...

מיר האבן זיך טאקע א נעם געטאן. אונדז האט זיך געגלוסט, אז אלע טויבן פון ארום זאלן זיין אין אונדזער טויבנשלאק. מיר האבן זיך באקענט מיט אלע טויבן-שלאקן און באזונדערס מיט די טויבן פון כמר, צו וויסן וויפיל וואס און ווען... צו וואס מיר האבן דאס באדארפט, האבן מיר אליין ניט געוואוסט, נאר עס האט אונדז גע-צויגן...

איז דען א וואונדער, אז מיר האבן דערזען ווי די ווערפ-טויב האט זיך אראפגעלאזט לעבן קלויסטער, האבן איך און מיין ברודער זיך קוים דערווארט אויפ'ן מארגנ-דיקן פארנאכט? מיר האבן שוין געוואלט זיין אויפ'ן פעלד לעבן קלויסטער וואו דעם כמר'ס טויבן גייען ארום און פיקן.

אויף מארגן, באלד נאכ'ן חדר, זיינען מיר שוין דארטן געווען. ערשט זי איז טאקע דא, די ווערפ-טויב. מיר האבן נאך אזא שיינע טויב ניט געזען: א גאלדיק-גרינע און עס מיניען זיך בא איר אלע קאלירן. יעדעס פעדערל אירם, האבן מיר געזען, איז אויסגעמונקט אין פארבן. אונדז האט ווי געטאן דאס הארץ. מיר האבן דעם כמר מקנא געווען. אזא טייערע טויב האט זיך באדארפט

אַראַפּלאַזן צום גלח! פאַרוואָס ניט צו אונדז? אַ כּמֵר
קאָן קריגן טויבן וויפּיל ער וויל און וועלכע ער וויל און
אונדז קומט אָן אזוי שווער איידער מיר קריגן צו אַ טויב.
און אַ ווערפּל-טויב! ווען זי וואַלט אפּילו געווען אַ
פּראַסטע טויב — אַ „שפּוק“, אזוינע וואָס קוליעט זיך ניט
אין דער לופּטן, וואַלט זי מיט איר פּאַרב אויך געווען די
שענסטע טויב אין אונדזער טויבנשלאַק. אָבער זי איז אַ
ווערפּל-טויב, אַ טויב וואָס „צײַט צו“ אַנדערע טויבן צו
איר טויבנשלאַק. ווער ווייס, זי קאָן נאָך אויך פּון אונדזער
רע טויבן פאַרשלעפּן צום כּמֵר...

מיר, איך און מיין ברודער, האָבן באַלד אָנגעהויבן
טראַכטן ווי זי צו כאַפּן. צוערשט האָבן מיר געקלערט:
מיר וועלן אָנציען אַרבעס אויף אַ פּאַדים. דעם פּאַדים
וועלן מיר צובינדן צו אַ שטריקל, דעם שטריקל וועלן מיר
ציען ערגעץ הינטער אַ דערבייאיקן בוים, וואו מיר וועלן
שטיין.

מיר וועלן איר פּריער לאָזן אינשלינגען די אַרבעס.
און ווען זי וועט זיי שוין האָבן טיף אַראַפּגעשלונגען, וועלן
מיר זי כאַפּן, ווי מען כאַפּט אַ פּיש.
דערנאָך האָבן מיר זיך אַרומגעזען, אַז עס איז שווער
אַרויפצושמעקן, אַרויפצוציען טרוקענע אַרבעס אויף אַ
פּאַדים און מיר האָבן באַ זיך אַפּגעמאַכט זי צו כאַפּן מיט
אַ רייפעלע.

נאָר צו כאַפּן זי איז ניט געווען אזוי גרינג. ניט איינ-
מאַל זיינען מיר דאָ, איך און מיין ברודער, געשטאַנען מיט
פאַרשטאַרבענע הערצער צוגעטויליעט צום זעליקן בוים
און געוואַרט, געוואַרט. אַט, דוכט זיך, וועט זי שוין צו-
גיין צו אונדזער רייפּל... אַט זי קומט... און מיט אַמאַל, ווי
שמענדיק מיט אַ טויב — זיך שאַרף אַ קער געטאַן און אין
אַן אַנדער זייט. אַדער אנשטאַט איר, קומט נאָר אַן אַנדער
טויב. מיר מוזן דער אַנדערער אַפּטרייבן, ווייל דעם כּמֵר'ס
אַ טויב ווילן מיר ניט. און דאָס אַוועקטרייבן מאַכט, אַז
אַלע זאָלן זיך שוין איבערשרעקן און אַפּפּליען און מיר מוזן
וואַרטן ביז זיי פּליען זיך צונויף צוריק.
עס האָט אויך געטראַפּן, אַז אין מיט'ן האָבן מיר נאָר

געמוזט אלץ איבערלאזן און אנטלויפן... אימזער פון כמר
האט געהאלטן אין אַנקומען...

און איינמאל, אזוי הינטערן בוים, האבן איך און מיין
ברודער אנגעהויבן קוקן מיט אפגעשמעלטע אויגן. זי קומט
זי קומט... און זי גייט טאקע, די גאלדיק-גרינע, זי גייט
און פיקט, גייט און פיקט ארום אונדזער רייפל, אט וועט זי
באלד פארטשעפען א פיסל, א נאגעלע... קראמפיק כאפ
איך אן מיין ברודער באס האנט: זי שטייט דאך שוין
אין מיטן אונדזער רייפל און פיקט, פיקט, נאך א רגע, נאך
א רגע... מיט אמאל, מיר בלייבן טויטע, בא אונדז אין
אפגענומען הענט און פיס: די טויב האט זיך פארפלאג-
טעט ניט מיט א פיסל, נאך מיט'ן קעפל...

צווישן די טויבן האט זיך אויפגעהויבן א סומאטאכע,
זיי זיינען זיך אין שרעק צעפלויגן. בא אונדזער רייפל
זעען מיר נאך דאס פארצווייפלמע פאטשן פון צוויי איינ-
ציקע גאלד-גרינע פליגל אין דער לופט. די פליגל פאטשן,
פאכען מיט צעשפרייטע פעדערן. ביידע רופן, עפעס ווי
צוויי הענט מיט צעשפרייטע פינגער פון איינעם וואס
טרינקט זיך, און רופן און פלאטערן: העלפט! העלפט!

עס האט אפשר מער ניט גענומען ווי עטלאכע רגע'ס
און מיר זיינען געווען לעבן רייפל. מיר זעען: דאס האט-
רענע שלייפל האט זיך פעסט פארצויגן, איינגעשניטן אין
דעם דינעם איידעלן העלדזל. דער שנאבל ברייט צעעפנט
און אויף אונדז קוקט א בלוט-פארלאפן ארויסשטארצנדיק
אויג...

איך האב מיט אימפעט א פליק געטאן דעם שלייפל
פון רייפל. דאס שלייפל האט זיך נאך אבער געהאלטן ארום
העלדזל. מיט ציטערנדיקע פינגער האב איך עס גענומען
פאנאנדערנעמען. די טויב האט זיך געצאפלט מיט
יעדער פעדער באזונדער. די צוויי פליגל האבן אלץ
שוואכער געפלאטערט, ווי צוויי הענט מיט אויסגעשמרעק-
טע פינגער...

איך ווייס נישט פאר וואס, נאך איך האב אין מיטן
געכאפט א קוק אויף מיין ברודער. ער איז געשטאנען אן
אומעטיקער, די אויגן אנגענאסן מיט טרערן. ער האט

צוריק אויף מיר אַ קוק געטאָן און שמיל אַרויסגערעדט :
— זי וועט נאָך אפשר אַפּלעבן...

די גאַלדיק-גרינע טויב האָט טאַקע אַפּגעלעבט ווען
מיינע צעשראַקענע פינגער האָבן לויז געמאַכט, צענומען
דאָס שלייפל אויפן העלדזל.

צוערשט איז זי נאָך אַלץ געלעגן אויף מיינע הענט
מיט אַן אויסגעשטרעקט העלדזל, מיט אַ ברייט צעעפּנטן
שנאַבעלע. אירע פּיסלאַך זיינען געווען אויסגעצויגן און
די פּליגלען זיינען געווען מאַדנע פּאַנאַדערגעשפּרייט אין
פעכערס, ווי זי וואַלט געהאַלטן אין מיטן אַנגעשטרענגטן
פּליען...

אַבער אין אַ רגע האָט זיך דאָס שנאַבעלע אַנגעהויבן
פאַרמאַכן און עפענען, עפענען און פאַרמאַכן, די פּיסלאַך
האַבן זיך איינגעקאַרטשעט און פאַרלאָרן זייער אַנגע-
שמרענגטקייט, דאָס קעפל האָט זיך איינגעצויגן, אַן אייגל
האַט אַ פינטל געטאָן און די פּליגלען האָבן שוואַך אַ פּאָך
געטאָן.

דערוען דאָס, האָב איך אַ געשריי געטאָן צום ברודער :
— לאַמיר לויפּן! — און זיך געלאָזט „פּליען“ צו אַ
דערבייאיקן הויף, מיין ברודער נאָך מיר.
דער ברודער האָט געבראַכט וואַסער אין הויפּן, מיר
האַבן צעעפּנט דעם שנאַבעלע און אַריינגעלאָזט עטלאַכע
טראָפּנס, זי האָט אַראָפּגעשלונגען.

איצט האָבן מיר שוין געוואוסט, אַז זי וועט לעבן,
אונדז האָט אַרומגעכאַפּט אַ פּריידיקער אימפעט :
ניכער לויפּן אַהיים... אַבער איך האָב זי געוואַלט טראָגן
און מיין ברודער האָט זי געוואַלט טראָגן.
— לאַז מיך, איך וועל בעסער טראָגן...
— ניין, ניט בעסער...

מיין ברודער איז געווען דער עלטערער, אַבער דער
תּקיפּער (טאַקיפּער) בין איך געווען, האָב איך זיך גענומען
פאַרזיכטיק צונויפּלייגן באַ זיך אין הויפּן די פּיסלאַך, די
שפיצן פּליגלען, מיט'ן וויידעלע צוזאַמען — זי זאָל באַ
מיר ניט אַוועקפּליען.
דער ברודער מיינער האָט שוין געזען, אַז עס איז

פארפאלק, אז איך וועל זי שוין טראגן אהיים... נאָר די צייט, וואָס איך האָב באַ דער גאַלדיק-גרינער טויב צונויפגע-לייגט די פיסלאַך מיט די פליגלען, האָט ער זיך געהאַלטן אין איין צורירן צו איר. ער וועט מיר העלפן, זאָגט ער, זי צוהאַלטן באַס צונויפלייגן... און דערווייל מיט די פינגער געפירט איבער דער טויב, אונטערגערוקט דעם פנים, זי זאל אים אַ פאַמם טאָן מיט אַ פליגל, צוגערוקט אַ פינגער צום שנאָבל — זי זאל אים אַ פיק טאָן.

איך בין געווען אין כעס, ער שמערט מיר, און דאָ זיינען מיר אין אַ פרעמדן הויף, דערפאַר, ווי איך האָב נאָר אריינגענומען אין הויפן די צונויפגעלייגטע פיסלאַך און פליגלאַך, האָב איך מיין ברודער שוין ניט געזאָגט: לאַמיר לויפן! נאָר זי אַ כאַפּ געטאָן אונטערן רעקל און פלוצלינג אַוועקגעלאָפן... איך האָב געפילט, אז מיין ברודער איז נאָך דארטן אַ וויילע געבליבן שטיין אויפ'ן אַרט פון מיין פלוצלינגן אַנטלויפן, אָבער באַלד האָב איך דער-הערט ווי ער לויפט מיר נאָך.

ווען מיר זיינען געקומען צולויפן אהיים, איז דער ברודער גלייך באַ אונז אַריבער, איצט זיינען מיר שוין גע-ווען זיכער, אז די גאַלדיק-גרינע ווערפּל-טויב איז אונדזערע, קיינער וועט זי שוין באַ אונדז ניט אַוועקנעמען, אין פריי-דיקער אויפּרעגונג האָבן מיר אַזוי היציק גערעדט און גע-לאַכט, אז די מאַמע האָט געפונען צייט זיך אַפּשטעלן און פרעגן: — „וואָס איז מיט איך די שמחה?“

מוציק איז אויך אַרום אונדז אַרומגעשפרונגען, גע-דרייט מיט'ן עק, געקוקט אויף דער טויב און בייזלאַך צונעקוויטשעט, ווי איינער זאָגט: גיט זי מיר נאָר אַהער, איך וועל זי שוין צורעכט מאַכן...

מיר האָבן מיט מוציק'ן גערעדט האַרבע רייד: זאל ער נאָר פרובירן זי אַנרירן, וועלן מיר אים ניט שאַנעווען, זאל ער ניט מיינען אז דאָס זיינען די אַנדערע טויבן צו וועלכע ער גיט זיך אַ לאַז, ווען זיי פיקן אַרום שטוב, שרעקט זי איבער און מאַכט זיי אַוועקצופליהען.

די ערשטע זאך האָבן מיר געוואָלט זען, צי די גאַלדיק-גרינע טויב איז אַן „ער“ אָדער אַ „זי“. מיר האָבן געהאַט

אין אונדזער קליינעם טויבנשלאק צוויי איבעריקע „זי“ען.
אז „ער“ן, און מיר האבן געוואלט, אז די טויב זאל זיין אז
„ער“.

מיר האבן זי גענומען באטראכטן.
— אן „ער“! — האבן מיר ביידע אין איין קול אויסגע-
שריען.

אונדזער טויבנשלאק אונטער'ן דאך איז נאך געווען
א קליינער, נאך די עטלאכע טויבן-נעסטן זיינען געווען
צעווייט איבער א האלבן בוידעם: אין הילצערנע קעסטלאך
וואס מיר פלעגן צענויפשלאגן, אונטער די קראקוועס אדער
נאך אין א ווינקל פון בוידעם. מיר האבן נאך באדארפט
אוועקלייגן אביסל היי און די טויב אליין האט שוין דעם
נעסט אויסגערונדיקט, אויסגעפלאכטן און אויסגעבעט
מיט פעדערן.

מיט גרויס ליבשאפט האבן מיר געקוקט אויף אונדזער
קליינעם טויבנשלאק, ליב געהאט די פארלאך, ווי זיי זיצן
מיט פארלייגטע שנאבעלאך אונטער די פליגלען ווי זיי
זיינען איינגעטוליעט איינע אין דער אנדערער, ווי ליב זיי
האלטן יענעמס שנאבעלע אונטער'ן אייגענעם פליגל, ווי
שיין זיי רייניקן זיך די פעדערן: פיק, פיק, און איבער
דעם אלעם א שמענדיקער מעלאדישער ווארקען. ער
קייקלט זיך, קייקלט זיך דער ליבער ברוסטיקער קלאנג.
הויבט זיך אן, רייסט זיך איבער און הויבט זיך ווידער אן.
און די טויבן זיינען געווען אלערליי: איינע אין דער
אנדערער ניט גערעמט, מיר האבן געהאט א פאר שמארקע,
נוטע פליער, וואס פלעגן קאנען לאנג פליען און שוואכערע,
וואס פלעגן שנעל זיך ארונטערלאזן, צווישן די טויבן זיי-
נען געווען קלוגערע און נארישערע, מיר האבן אפילו גע-
האט א טויב א בעל-גאוה'ניצע, וואס פלעגט שמענדיק אן-
בלאזן די וואליע, ווי אן אינדיטשקע, און זיך האלטן
באזונדער.

נאך צום ערגסטן איז געווען מיט א פעטער דיקער
טויב — א פוילערקע, מיר פלעגן זי מוזן שמענדיק טרייבן
מיט א שמעקן אז זי זאל אביסל פליען, בא איר אראפצו-

פליען פון דאך אין דער לופט אריין איז געווען, ווי בא א
שלעכטן שווימער אראפצושפרינגען פון הויכן ברעג מיין
אין קאלטן וואסער אריין. אט די פוילערקע האט אבער
געהאט גענוג שכל זיך אויסצובאהאלטן, ווען מיר פלעגן
עפענען דאס פענצטערל אין דאך זיי ארויסצולאזן.

איך און מיין ברודער פלעגן שטיין באם פענצטערל,
קוקן אויף דעם צוגעשלאגענעם ברעמל און ציילן:

— איינס ארויס, צוויי ארויס...

איינע פעלט. מסתמא שוין ווידער די פוילערקע.
ערשט, זי האט זיך טאקע פארקליבן ערגעץ אין א ווינקל.
נארניט אין איר נעסט, האט פאררוקט דעם שנאבל און-
סערץ פליגל און עס איז איר גוט — זי שלאפט.

דערהערט זי אבער, ווי מיר גייען צו איר צו, ציט זי
ארויס דאס קעפל פון אונטערן פליגל און קוקט אויף אונדז
זייטיק דא מיט איין אייגל, דא מיטן צווייטן און ווארט
מען זאל איר בעסן, זי זאל גיין, און אז מען גיט איר שוין
א טרייב, אילט זי זיך אויך ניט, נאר קאטשעט זיך פא-
מעלאך, ווארט מען זאל איר אויפהויבן און ארויפשמעלן
אויפן ברעמל און ערשט באם אפענעם פענצטערל, קוקט
זי זיך ווידער אום אויף אונז, ווי זי וואלט געפרעגט:
„אפשר וועט איר פארט לאזן צורו? ...“

אט די פוילערקע און נאך איינע זיינען דאס געווען
בא אונדז די „זיען“ און „ערן“. מיר האבן געקלערט: ווער
זאל זיין א „פאר“ פאר דער גאלדיק-גרינער, איך האב
געזאגט, ניט די פוילערקע, עס פאסט גיט אזוינע פאר
אזא ווערפעל-טויב, מיין ברודער האט געזאגט דוקא מיט
דער פוילערקע: זי וועט ווערן רירעוודיקער, אזא „ער“
וועט זי וועלן נאכפליען.

בא אונדז איז געבליבן אז די גאלדיקע גרינע זאל זיך
אליין אויסקלייבן איר פאר, איך בין געווען זיכער, אז זי
וועט גיט וועלן זיין א פאר מיט אזא פוילערקע... אבער
געטאן האט זי, ווי זי וואלט זיך צוזאמענגערעדט מיטן
ברודער, זי איז באלד צוגעשטאנען צו דער פוילערקע און
געווארן מיט איר א פאר.

מיר איז דאס גיט אנגעשטאנען, אין אנהויב האב איך

זיך אביסל געברוגוט. אבער באלד אויפגעהערט. ווייל
יע א פאר, ניט א פאר, פויל צי רירעוודיק, יעדע טויב האבן
מיר ליב געהאט און איז אונדז געלעגן אין הארצן. און
טאקע :

האלטן אין האנט א טויב, פילן אירע צארטע גראבל-
דיקע נעגעלאך, די שפיצן פון סאמעטענע פליגלען — ווי
וואונדערלאך עס איז !

האלטסט אין האנט, קוקסט :

ווי אין געבעט זיינען צונויפגעלייגט די פליגלען, א
ליב קעפל קוקט אויף דיר מיט צוטרוי און צוגעבונדנקייט.
אט אין האנט און באלד אין הימל, אט אין הויפן און באלד
א פלי ארויף אין דער ווייטער הויך. פליגלען עפענען זיך,
פאכען, לייגן זיך צונויף און ווידער צעעפנטע פאכען זיי
און שווימען אין וואונדערלאכע קרייזן.

די גאלדיק-גרינע טויב איז בא אונדז געווארן דער
„פער“ פון אונדזער קליינעם טויבנשלאק. זי האט גע-
בלענדט מיט אירע קאלירן. זיי האבן זיך געהאלטן אין
אין מיניען און בייטן ארום איר געטאקטן העלדול.
די ערשמע עטלאכע טעג, ווען איך פלעג זי האלטן
אין האנט און אפלאזן, האב איך שמענדיק נאכדעם גע-
קוקט בא זיך אויף די שפיץ-פינגער. איך האב געהאט
דאס געפיל, אז אויף זיי איז פארבליבן א סאמעטענער
קאלירטער שטויב, ווי איך וואלט געהאלטן א פארביקע
זומער-באבעלע אין האנט.

מיט דער גאלדיק-גרינער ווערפל-טויב אין אונדזער
טויבנשלאק — איז צו אונדז גאר קיין גלייכן ניט געווען.
אינגלאך-חברים זיינען אונדז מקנא געווען. ניט אלע האבן
געהאט די זכיה זי צו האלטן אין האנט. מיר פלעגן זיך
האלטן אין איין בארימען : מיט אונדזער ווערפל-טויב
קאנען מיר כאפן יעדע טויב, אויב מיר זאלן גאר וועלן...
און אין דער אמתן האבן מיר, איך און מיין ברודער,
זיך ארומגעטראגן מיט געדאנקען, אז מיר קאנען „צוציען“
צו אונדזער טויבנשלאק אפילו דעם כמר'ס טויבן. פארוואס
ניט ? מיר גייען דען בא אים כאפן מיט א רייפעלע, צי

מיט א שטרוקל? די ווערפּל-טויב אונדזערע וועט „צו-
 ציען“. דעם כּמּר'ס טויב וועט דאָך אליין נאָכפּליען אין
 אונדזער טויבנשלאַק אריין, מו וואָס זיינען מיר שולדיק? ...
 דער טאַטע איז ניט געווען אין דער היים. קיין זאָך
 איז אונדז איצט ניט געלעגן אזוי אין זינען, ווי די טויבן.
 מיר האָבן וועגן זיי געקלערט אין דער היים, אין חדר,
 באַם דאווענען. דער רבי האָט זיך שוין געקלאַגט פאַר דער
 פּאַטערן, אז מיר לערנען שלעכט און קאַנען ניט אויף אויס-
 ווייניק. די מאַמע האָט אונדז געסטראַשעט מיטן טאַטן:
 — וואַרט, דער טאַטע וועט אין גיכן קומען...

גלייך אויף דער רגע פּלעגט אונדז א ציטער טאָן דאָס
 האַרץ און טראַכטן, אז אַט גייען מיר זיך שוין נעמען צוריק
 מיט חשק צום לערנען. אָבער דאָס פּלעגט באַלד אַריבער,
 מיר האָבן נאָר באדארפט צוגיין ארויסלאָזן די טויבן פון
 טויבנשלאַק אין זוניקן טאָג אריין און מיר האָבן אַן אַלץ
 פאַרגעסן.

צוערשט פּלעגן מיר ארויסלאָזן אונדזער גאַלדיק-גרינע
 ווערפּל-טויב, ארויסגעשיקט אַ קאַלירטע טויב אין הימל
 אריין, פאַרנאַנדערגעעפנט די פּליגלען: פּלי! דערנאָך:
 איינע, צוויי, דריי...

פּליגלען פּאַכען, רוישן ארום אונדז. די לופט ארום
 אונדז ווערט לעבעדיק, פול באוועגונג, ווי אַ שמילער וואָ-
 סער פון אַ סך שווימער. פריער אין נידעריקע, ענגע
 קרייזן און דערנאָך העכער, כרייטער, צום סאַמען מיטן
 פון הימל.

אַט אַלע מיט אַמאָל גיבן זיך אַ בויג אין זון, און ווי
 דורך אַ כּשוף אַלע קאַלירן — העל-ווייס! פּליגל גלאַנצן
 מיט העלער ווייסקייט. ווידער טונקל; ווידער ווייס... אזוי
 אין וואונדערלאַכע קרייזן.

איך מיט מיין ברודער שטייען מיט פאַרריסענע קעפּ
 און קוקן נאָך, ווי זיי צעשפּרייטן זיך און קומען זיך צו-
 נוף, עפעס ווי אַ ווירבל-ווינט וואַלט דאָרט געדרייט אין
 די הויכן און זיי צונויפגעטריבן אַדער צעזייט איבערן
 הימל-זויעג.

און די גאַלדיק-גרינע אויף פריער, שמענדיק אויף

פריער און אלע טויבן נאך איר. נאר בא א שארפן בויג בלייבט זי פון הינטן, אבער ווידער א בויג און זי איז שוין ווידער אויף פריער.

מיר לאזן זי ניט אפ פון אויג. עפעס א שטרעל, ווי א אומגעזענער פאדים ציט זיך פון אונדזערע אויגן צו איר און בינדט אונדז צוזאמען. אונדז דוכט, אז זי פילט די גאנצע צייט אונדזער קוק. אט ווייזט זי אירע קונצן: זי קוליעט זיך פון דער הויכער הויך מיט צונויפגעלייגטע פליגלען, א קאלירטער קנויל קייקלט זיך עס ארונטער און באלד ווערט פון קנויל א טויב, וואס שווימט רואיק מיט צוויי צעשפרייטע פליגל, הויכט זיך ווידער אין דער הויך אין געשרויפטע קרייזן און אלע טויבן נאך איר.

— זעסט זי? — האלט איך אין איין פרעגן מיי ברודער.

— כ'זע. — רייסט ער ניט אפ אויף א מינוט די אויגן פון הימל.

ווילד פון פרייד זיינען מיר געווארן, ווען מיר האבן איינמאל געפונען אייעלאך בא דער „זי“ פון דער גאלדיק-גריןער. איך און מיינ ברודער האבן ניט געוואוסט וואס צו טאן פון פרייד. מיר האבן אויפן בוידעם אָנגעהייבן ווילד שפרינגען, געכאפט די אייעלאך און ווי די מאמע פלעגט אונדז טאן קליינערהייט מיט א פריש איי פון דער הון, אזוי האבן מיר זיך געווישט איינער דעם אנדערן די אויגן און געלאכט און געשריען:

„ווי דאס אייעלע איז פריש, אזוי זאלן זיין דיינע אויגעלאך פריש...“

ווי דאס אייעלע איז פריש, אזוי זאלן זיין דיינע אויגעלאך פריש!“

דער „פער“ אונדזערער איז איצט ניט אפגעטראָטן פון נעסט. ער האט זיך אַרומגעדרייט, געוואַרקעט אַרום דער פוילערקע. איז זי נאר אַוועק אויף אַ וויילע, האט ער זיך גלייך אליין אַוועקגעזעצט אויף די אייעלאך — זיי זאלן זיך ניט אַפּקילן.

מיר זיינען געווען אויפן זיבעטן הימל. אין גיכן וועלן

מיר האָבן יונגענקע ווערפּל-טייבעלאַך. באַ אונדז האָט די פּאַנטאַזיע געשפּילט: מיט אזוי פּיל ווערפּל-טויבן, וועלן מיר אויף אַן אמת קענען צוציען צו אונדז דעם כּמרה'ס גאַנצן טויבנשלאַק. מיר וועלן פּאַרנעמען דעם גאַנצן כּווי-דעם מיט די נעסמן. מיר וועלן שוין האָבן אַ סך, אַ סך טויבן.

נאַר איינמאַל קומט אריין די מאַמע און גיט צו אונדז אַ זאַג:

— גיכער, כאַפט אַ טויב און לויפט זי קוילענען, צו מלך דעם שוּחט! ..

דער מאַמעס רייד האָבן אונדז אויסגעקוקט אזוי מאַדנע. אז מיר האָבן זיך פּאַרנאַנדערגעלאַכט:

— קוילענען אַ טויב?

דער מאַמעס פנים איז אַבער געווען ערנסט. מיר האָבן דערפּילט, אז די מאַמע מיינט עס, מיינט טאַקע מיר זאָלן אונדזערע אַ טויב קוילענען. זיינען מיר געוואָרן פּאַר-עקשנ'ט: — מיר וועלן גיט געבן!

— איר וועט שוין נאַר געבן, — האָט די מאַמע זיך געבייזערט, — מען דאַרף האָבן טויבן-בלוט פּאַר אַ קראַנקער.

וואָס איז אונדז דאַרטן אַנגעגאַנגען אַ קראַנקע. מיר וואָלטן זיך גיכער געלאָזן איינשניידן אַ פינגער און געבן בלוט איידער אַוועקגעבן אַ טויב, אַדער לאָזן זי קוילענען. — מיר וועלן גיט געבן! — האָבן מיר געהאַלטן אין איין שרייען.

— וואָרט, דער טאַטע דאַרף מאַרגן, איבערמאַרגן קומען. איך וועל שוין דערציילן אויף אייך. איך וועל נאָך דערציילן, אז איר לערנט אויך גיט. נאַר טויבן ליגן אייך אין קאַפּ.

עפעס האָט אונדז אַ צופּ געטאַן באַם האַרצן. די מאַמע איז געווען מאַדנע ערנסט און בייז. מיר אַבער האָבן געטראַכט: זי וועט פּאַרט גיט דערציילן.

מיר האָבן טאַקע דער מאַמען קיין טויב גיט געגעבן צום שעכטן. נאַר צוליב דער מוראַ, טאַמער וועט די מאַמע אליין כאַפּן אַ טויב, פּלעגן מיר פּאַרן אַוועקגיין אין חדר

ארויסטרייבן די טויבן פון טויבנשלאַק, די מאַמע זאל ניט
קענען כאַפּן. מיר פּלעגן עפענען דאָס פענצטערל אין דאָך,
ארויסלאָזן אלע טויבן און צוריק אים פאַרהאַקן.
עס איז אַוועק אַ פאַר טעג. דער מאַמע איז נאָך ניט
געקומען. די מאַמע האָט זיך נאָך אַלץ געברוגזט אויף
אונדז, אַבער מיר האָבן שוין געמיינט, אז אַלץ איז
אַריבער.

נאָר מיטאַמאָל לויפט אַריין די מאַמע. מיר זעען:
טרערן שטייען איר אין די אויגן און זי ברעכט זיך די
הענט:

— וויי איז מיר, זי איז דאָך געשטאַרבן...
מיר האָבן פאַרשטאַנען, אז דאָס איז יענע קראַנקע
געשטאַרבן און מיר האָבן זיך איבערגעשראַקן קוקנדיק
אויף דער מאַמען. און איבערגעשראַקן האָבן מיר זיך פאַר
איר קוק. די מאַמע האָט נאָך אויף אונדז קיינמאָל אַזוי
ניט געקוקט. זי האָט צו אונדז גאַרניט גערעדט, נאָר גע-
בראַכן די הענט און מיט ווייטיק געחזרט:
— וויי איז מיר, זי איז דאָך געשטאַרבן. — מיר וואָלטן
איצטער שוין אפשר געגעבן אַ טויב, אַבער עס איז געווען
פאַרפאַלן.

דעם דאַנערשטיק פאַרנאַכט איז אַנגעקומען דער
טאָמע. מיר האָבן דאָך שטענדיק מורא געהאַט פאַר אים,
אַבער דאָס מאָל איז אונדז עפעס געלעגן אַ ציטער אין
אלע גלידער.

אויף מאַרגן, פרייטיק אין דער פרי, ווען מיר האָבן
באַדאַרפט אַוועקגיין אויפ'ן האַלבן טאַג ואין חדר, זיינען
מיר געווען שטילער פון שטיל. עפעס האָבן מיר דער-
וואַרט פון טאָמן, כאַטש אויף אים האָט מען עס גאַרנישט
אַנגעזען. עס איז אונדז געווען פאַרדעכטיק. עפעס איז ער
געבליבן אין שטוב דאַוונען, ניט ווי זיין שטייגער איז,
און עפעס קוקט ער ניט אויף אונדז, ווי ער וואָלט אונדז
ניט געזען. די מאַמע דרייט זיך אויך עפעס אַרום אַ
שווייגנדיקע, אַ שטומע...

די מאַמע גיט אונדז עסן און רעדט צו אונדז קיין
וואַרט ניט.

איך און מיין ברודער האָבן שוין געוואַלט וואָס גיכער זיין אין דרויסן. זאל זיין אין חדר, וועלכן מיר האָבן לעצטנס גאַרניש ליב געהאַט, אַכי ניט אין שטוב מיט'ן טאַטן. דאָך האָבן מיר איצט אלץ געמאַן פאַמעלאך, גע-לאַסן, ווי עפעס אַ כּח וואַלט געליימט אונדזערע באַוועגונג-גען. מיר האָבן געגעסן פאַמעלאך, געקייט אַ סך, כאַטש מיר האָבן ניט געפילט קיין טעם אין עסן, געלאַסן אָנגער-טאַן די רעקלאַך און מיט געמאַסטענע טריט גענומען גיין צום מיר.

— וואַרט אַ וויילע!

דאָס האָט דער טאַטע אַ זאַג געמאַן באַזונדערס קלאַר און שאַרף.

מיר זיינען געבליבן צוגעשמידטע צום אַרט.

— קומט אַהער!

מיט געזונקענע פּים זיינען מיר צו אים צוגעגאַנגען.

— וואָס לערנט איר?

— ישעיה.

— נאָך אַלץ ישעיה... וואָס פאַר אַ קאַפיטל?

— דעם לעצטן, ס'ו.

מיר האָבן געמיינט ער וועט אונדז הייסן זאָגן אויף אויסווייניק. מיר זיינען געווען אַזוי איבערגעשראָקן, אַז ווען מיר ווייסן אפילו אויף אויסווייניק, וואַלטן מיר אויך ניט געקענט זאָגן. אַבער אונדזער שרעק האָט זיך נאָך געשמאַרקט, ווען ער האָט האַרט אַ זאַג געמאַן:

— פאַרוואָס האָט איר ניט געגעבן אַ שויב, ווען מען האָט באַדאַרפט פאַר אַ קראַנקער?

מיר זיינען געווען שטום.

— איז דאָס אמת? — האָט ער אַ פּרעג געמאַן דער מאַמען.

— אמת. — האָט די מאַמע ניט אויפגעהויבן דעם קאַפּ פון עפעס אַן אַרבעט.

— מילא, דיינע באַבסקע רפואות מיט שויבן-כלום בין איך דיר מוחל. — האָט דער טאַטע אַ זאַג געמאַן דער מאַמען. — אַבער איר וועט באַ מיר אַזוינע ניט וואַקסן. איך וועל ווייך לערנען. איר וועט שוין האָבן באַ מיר שויבן — געבראַמענע!

אונדו איז פינצטער געווארן אין די אויגן.
— אין חדר נייט! — האט דער טאטע פלוצלונג בא-

פּוילן.

מיט הילצערנע טריט האבן מיר זיך ארויסגעשארט
פון שטוב. אין פארהויז האבן מיר זיך געוואלט פארנעמען
צום טויבנשלאק, ארויסלאזן פריער די טויבן.... אבער דער
טאטע איז שוין געשמאגען אין דער אפענער מיר און אויף
אונדו א געשריי געטאן:
— מאַרש אין חדר!

די טויבן זיינען געבליבן פארשפארט אין טויבנשלאק.
אין חדר האבן מיר זיך קיין אַרמ נים געפונען. איך
מיט'ן ברודער האבן אומעטיק און שטום געקוקט איינער
אויפ'ן אנדערן, ווי מיר וואלטן איינער באס אנדערן גע-
פרעגט: וואס וועט עס זיין? דאס לערנען איז אונדו
גארניט געקראכן אין קאפ. מיר האט זיך אלץ געדוכט,
אז איך הער א צעשראקענעם פליגל-גערויש, אז עס פליען
די טויבן אין א סומאטאכע, אז אימיצער יאגט זיי. איך
בין קוים איינגעזעסן אויף אן אַרמ. איך האב זיך גערוקט,
געדרייט, געפלאַנטערט מיט די פיס אונטער'ן מיט. דער
רבי האט געקוקט קרום.

— וואס, דער טאטע געקומען?

— געקומען...

— פארוואס דערציילט איר עפעס נים תכשימים, א?

ארויס פון חדר, האבן מיר זיך געלאזט לויפן: גיכער
זיין אין דער היים. מיר האבן געברענגט פון איילעניש.
אבער וואס נענטער מיר זיינען צוגעקומען צו אונדזער
שטוב, אלץ געלאסענער זיינען געווארן אונדזערע טריט
און אלץ האסטטיקער האבן געקלאפט אונדזערע הערצער.
צוגעקומען צום שטוב האבן מיר גלייך געכאפט א קוק
אויפ'ן פענצטערל. עס איז געווען פארמאכט. אונדו האט
פארקלעמט אין הארצן: אין אזא זוניקן טאג נים ארויס-
געלאזן די טויבן!

באס פארהויז זיינען מיר געבליבן שמיין. עפעס האט
אונדו געשראקן. מיר האבן מורא געהאט אריינצוגיין אין
שטוב.

— ווי מיינסטו, דער טאטע איז דא אין שטוב ? —
האב איך א פרעג געטאן מיין ברודער.

— ווי מיינסטו, ער איז דא ? — פרעגט איבער דער
ברודער בא מיר.

מיט אַמאָל, מיר דערהערן מוציק'ס בילן פון אינווייניק
און עס קומט אונדז אַרויס אַנטקעגן מלך דער שוחט.

אונדז דערזען, האָט ער זיך פאַרהאַלטן אַ וויילע, אַ
קוק געטאָן אויף אונדז און אין זיינע אינגעגראַבענע צו-
ניפגעשמעלטע העלע אויגן האָט אַנגעהויבן פינטלען אַ
לצנות-פייערל. זיין האַרט, דאַר פנים האָט זיך צעקנייטשט
אין אַ געלעכטערל, וואָס האָט זיין פנים געמאַכט נאָך
שלעכטער און בייזער.

איך האָב דערזען, אַז מיין ברודער איז בלייב געוואָרן.
מלך דער שוחט האָט אונדז גאַרניט געזאָגט און מיר האָבן
אים גאַרניט געפרעגט. נאָר אונדזערע אויגן האָבן זיך
ניט געקענט אַפרייסן פון אים.

ער איז אונדז פאַרכייגעגאַנגען, אַפגעגאַנגען עטלאַכע
טריט און אומגעדרייט דעם קאַפּ צו אונדז, ווייטער אַפגע-
גאַנגען עטלאַכע טריט און ווידער זיך אומגעדרייט צו אונדז
מיט'ן ביזן לצנישן פנים.

— וואָס טוט דאָ דער שוחט ? — האָב איך אין גאַנצן
געציטערט.

— איך האָב מוראַ אַרײַנצוגיין אין שטוב, האָט דער
ברודער זיך ניט גערירט פון אַרט.

— קום! האָב איך אים אַ שלעפּ געטאָן פאַר דער האַנט
און ווי איבער געוואַלט געעפנט די טיר.

מיר האָבן אַנגעהויבן וויינען אויפ'ן קול. אויפ'ן באַנק,
וואו די מאַמע פלעגט צורעכט מאַכן אַ עוף, זיינען געלעגן
אויסגעקוילעמע אלע אונדזערע טויבן. די העלדזעלאַך רויט-
איבערגעשנימן, די קעפלאַך אומנאַטירלאַך פאַרוואָרפן,
פאַרדרייט, די פאַרביקע פעדערן אויסגעשמירט אין בלוט.
מיט אַ מאַדנעם פנים איז די מאַמע געזעסן איבערגע-
בייגן און געפליקט אַ טויב...

מיר האָבן געוויינט אויפ'ן קול :

— מאַמע, אונדזערע טויבן !

— דער טאמע איז דא! ... — האט זי אונדז א זאג
געטאן מיט בייזער און מיט שרעק און אַנגעוויזן אויפ'ן
קאמער.

אין זיין גאַנצער הויך האט זיך דער טאמע באוויזן
פון קאמער.
— זאל זיין שמיל!

מיר האבן זיך אַנגעהויבן שטיקן מיט אונדזער גע-
וויין. דער ברודער האט זיך ניט געקענט איינהאלטן און
ער האט זיך געטרייסלט פון כליפען.
— שמיל זאל זיין, האב איך געזאגט!

מיר זיינען געשטאַנען פארגליווערטע צוגעשפארט
צום וואַנט און געקוקט. געקוקט ווי די מאמע פליקט אַפּ
אין טויב נאך דער אַנדערער. פאַר אונדז זיינען זיי נאך
געווען לעבעדיקע, מיט זייערע נעמען און כאַראַקטער.
די גאַלדיק-גרינע איז געלעגן אויפ'ן באַנק אַביסל אַן אַ
זייט, ווי אימיצער וואַלט באַמערקט איר שיינקייט און
עפעס זי אַוועקעלייגט באַזונדער. דער ברודער האט ניט
אַפּגעריסן די אויגן פון דער גאַלדיק-גרינער. שמיל האט
ער צו מיר געשלוכצט:
— זי וועט שוין ניט אַפּלעבן...

אַבער מיט'ן אויסקוילענען אונדזערע טויבן, האט
דער טאמע אויך אַוועקגעקוילעט אונדזער מורא פאַר אים.
מיר האבן אויפגעהערט זיך שרעקן פאַר אים. און פאַסירט
האט עס גלייך דעם זעלבן פרייטיק-צו-נאַכט באַס עסן.
נאַכ'ן קוילענען די טויבן זיינען מיר, איך און מיין
ברודער, דעם גאַנצן איבעריקן טאָג געווען ווי געליימטע.
מיר זיינען אפילו אַרומגעגאַנגען, געענטפערט, געווען אין
שול, געדאַוונט, נאָר אַלץ געטאָן ווי אויטאָמאַטן. אינוויי-
ניק זיינען מיר געווען פאַרקלעמט און פאַרגליווערט.
געקומען פון שול, האט דער טאמע, ווי זיין שטייגער,
אַפּגעזונגען מיט אַ געהויבענער שמים:
„מלאכי השלום
מלאכי עליון“...

דערנאך האט מען זיך געוואשן און זיך געזעצט צום
טיש.

מיר האבן זיך געוואשן ווי אלע, אוועקגעזעצט זיך
צום טיש ווי אלע. עפעס איז געווען שמילער ווי געוויינט-
לאך: אן אנדער וויילע האט מען אויף געקענט הערן ווי
די בענטש-ליכט קנאקן צו אין די לייכטער.
דער טאטע זיצט אנטקעגן אונדז. די מאמע אן א זייט.
דער טאטע מאכט קידוש, המוציא. זיי עסן. מיר ניט.
דער טאטע „קוקט“ אויף דער מאמען. די מאמע
פרעגט:

— וואס עסט איר ניט?

מיר שווייגן ווי שטומע.

— עסט! — גיט א זאג דער טאטע און באלד לאזט

ער אריין די האנט אין באָרד.

מיר שווייגן אלץ. נאָר אין הארצן ווערט קיל און לער.
ווי אַט גייען מיר אַ שפרונג טאָן אין אַן אַפגרונד. מיר
קוקן אויפ'ן טאטן אנטקעגן און עפעס אַ שווערקייט דריקט
אונטער אונדזערע קעפ.

— הויכט אויף די קעפ!

די קעפ אונדזערע הויבן זיך אויף פון זיך אליין
אונטערן טאטנס באַפעל.

— עסט!

מיר האַלטן שוין די קעפ אומנאָטירלאך אויפגעהויבן.
קוקן אין איין פינמל. און אונדזערע ציטערדיקע הענט
רוקן די המוציא'ס צום מויל.

באלד פיש. און מיט אַמאַל: דאַס פלייש — אונדזערע
טייבעלאך!

— עסט!

מיר זעען גאַרניט. עפעס שוואַרצ'ס זיצט אונדז אַנט-
קעגן. וואָס פאַרשטעלט פון אונדז די שטוב.

— עסט, זאָג איך!

און פּלוצלונג איז עס מיר אַנגעקומען:

— איך וועל ניט עסן! — האָב איך אויסגעשריען.

— איך וועל ניט עסן! — האָט דער ברודער געוויינט.

מיר זיינען געוואָרן ווי ווילד. מיר האָבן זיך אויפ-

געהויבן פון אונדזערע ערמער, געקוקט שארף אויפ'ן
מאטן: — מיר וועלן ניט עסן!

אין שטוב איז געווארן מאדנע שמיל. די מאמע איז
געזעסן ווי א געשמידטע מיט פארבראכענע הענט. דער
מאמע האט זיך גענלעט די בארד.

אוועק פון מיט! אריין אין קאמער! — און ער
האט זיך אויפגעהויבן נאך אונדז.

אבער דא איז די מאמע אויפגעשפרונגען.

— וואס ווילסטו פון די קינדער? ווילסט זיי זאלן

נאך עסן זייערע טויבן?

עפעס מאדנע פאמעלאך האט זיך דער מאמע צוריק
אוועקגעזעצט אויף זיין ארט און זעצנדיק זיך האט ער
שטרענג און ביז געקוקט אויף אונדז.

מיר זיינען אריין אין קאמער. מוציק האט זיך אריינגע-
זשארט נאך אונדז.

איך און מיין ברודער האבן אונדזערס אויסגעפירט:
מיר האבן די טויבן ניט געגעסן.

גלייך, נאך דעם זעלבן שבת כאטאג, האבן מיר זיך
ארויפגע'גנב'עט אויפ'ן בוידעס. אין טויבנשלאק איז
געווען שמיל און פוסט. מיר זיינען געגאנגען פון נעסט
צו נעסט. איבערגעדרייט, איבערגענישמערט: — וויסט!
די אייעלאך זיינען געלעגן קאלטע, טויטע.

דער ברודער האט זיך אוועקגעשטעלט, ווי זיין שטיי-
גער, מיט טרערן אין די אויגן. מיך האט ארומגעכאפט
א כעס. איך האב גענומען ברעכן די קעסטלאך, צעפליקן
און צעווארפן די נעסטן. מיין ברודער האט מיך אנגע-
כאפט, ניט געוואלט לאזן:

— אום שבת! מען טאר ניט...

איך האב ניט געקוקט: געווארפן און געשליידערט.
און מיט אמאל האבן מיר דערהערט א פלי און א
טויב איז ארויסגעפלויגן פון א באהעלטעניש. ערשט די
פוילערקע!

ווי משוגעים האבן מיר זי א כאפ געמאן, גענלעט,
געטוליעט. שיער ניט געקושט. גערעדט צו איר: וואס?
ווי אזוי?

מיר זיינען ארומגעלאפן מיט איר איבער'ן בוידעם.
געלאזט זי פליען. צוריק געכאפט און ווידער געלאזט
פליען...

אז אונדזער אומעטיקע פרייד איז אריבער, זיינען
מיר ביידע געבליבן שטיין פארטראכטע, שמומע און גע-
קוט אויף דער פוילערקע בא אונדזערע פיס.
— וואס טאן מיט איר ?

און דערזעלבער געדאנק איז בא מיר און בא מיין
ברודער אויפגעקומען :

איך האב א כאפ געטאן דער פוילערקע אונטער'ן
רעקל און זיך געלאזט לויפן פון בוידעם אראפ.

— צו דעם כמרים טויכן, וואס ? — האט דער ברודער
בא מיין זייט געפרעגט.

— צום כמרים...

— זי וועט זיך ניט אומקערן אהיים ?

— זי וועט ניט...

— אפשר אנדערשוואו ?

— ניין, דארט וועט איר זיין גוט...

— מוציק לויפט אונדז נאך...

— זאל ער.

אויפן פליכעוואטן שטיק פעלד לעבן דעם קלויסטער-
פארקאן זיינען ארומגעגאנגען דעם כמרים טויכן און גע-
פיקט, געפיקט... מיר האבן ארויסגענומען פון אונטערן
רעקל די פוילערקע און איר אריינגעלאזן צווישן זיי.

א וויילע איז זי געשטאנען, זיך געפוילט און געכאפט
עטלאכע פיקן אין קעפל ווי א פרעמדע. אבער באלד האט
זי גענומען אויף איר שטייגער זיך קאמשיקען און פיקן פון
דער ערד ווי די אנדערע. מיר זיינען געשטאנען און גע-
קוט, געקוקט... איצט האבן מיר עפעס גארניט מורא
געהאט טאמער כאפן אונדז דעם כמרים פארזאכעס און
שלאגן אונדז און נעמען בא אונדז אראפ די הימלען, אדער
אימיצער וועט דערציילן אונדזער טאטן. מיר האבן זיך

גארניט געהיט, געשטאנען, געשטאנען און געקוקט אויף
 די טויבן... אויך מוציק, וואס וואלט אן אנדערש מאל
 זיך א לאז געטאן אויפ'ן כמר'ס טויבן, האט דערפילט
 אונדזער געמיט. איז רואיק געשטאנען בא אונדזער זייט
 און ווי מיר געקוקט אויף די טויבן און געקוקט...

אויסגאבן פון זעלבן אויטאָר :

- „פארבלאנדזשעט“ (געגענדע) —
 פארלאג „מתנות“, ביים ש. ע. פ. א. 35 סענט
- „דערציילונגען פאר קינדער“ —
 פארלאג מאקס נ. מייזעל 25 סענט
- „דאס גרינע אינגל“ (איינאקטער) —
 ארויסגעגעבן פון בילדונגס-דעפארטמענט
 פון ארבעטער-רינג 15 סענט
- „פון קאזארמע און מלחמה“ (דערציילונגען) —
 פארלאג „צענטער“ \$2.00